

Hva forventes av en god refleksjonstekst?

Språkovergripende translatørkurs

02.10.2021

Hva er en refleksjonstekst?

En refleksjonstekst er en rapport der oversetteren reflekterer over og begrunner sine valg under oversettelsen av en kildetekst.

Formål med refleksjonsteksten

I refleksjonsteksten skal du vise:

- kritisk innsikt og selvstendig tenkning
- at du har orientert deg om emnet gjennom omfattende og relevant lesning
- at du kan uttrykke deg klart og presist når du argumenterer
- at du kan redegjøre for vesentlige utfordringer ved oversettelsen
- at dine valg i oversettelsesprosessen er relatert til strategi og oversettelsesoppdrag
- at du kan vurdere relevante aspekter ved kildeteksten, f.eks. forfatterens intensjon, mottaker og publiseringssted
- at du har vurdert mottaker i måltekstkulturen i forhold til bakgrunnskunnskap, kulturelle aspekter osv.
- god og riktig språkføring.

([Autorisasjonsprøve i oversettelse | NHH](#))

Formål forts.

- Arbeidet med refleksjonsteksten skal øke bevisstheten om oversettelses-faglige spørsmål og sentrale utfordringer ved oversettelse av en kildetekst
- Øvelse i refleksjon over utfordringer og valg i oversettelsesprosessen er vesentlig for senere virksomhet som translatør, ikke minst for å kunne begrunne oversettelsesvalg overfor kunder

Formelle krav

Se ([Autorisasjonsprøve i oversettelse | NHH](#))

a) Interne krav til refleksjonsteksten:

- beskrive og begrunne valg som er truffet i oversettelsesprosessen. Når det er relevant, skal dette skje med henvisning til relevant informasjon som dokumenterer kompetanse i informasjonssøk.

b) Eksterne krav til refleksjonsteksten:

- Brudd på ett eller flere av disse kravene fører **alltid** til ikke bestått eksamen.
- språkvalg: refleksjonsteksten skal skrives på samme målspråk som oversettelsen, dvs. på fremmedspråket X til prøve 1 og på norsk til prøve 2.
- struktur (oppbygning): teksten skal skrives som sammenhengende tekst (se nedenfor pkt. II).
- lengde: minimum 1500 ord og maksimum 2000 ord.
- referanseliste der du har ført opp de kilder (bøker og/eller elektroniske kilder) som du har konsultert (se nedenfor pkt. III).

Formelle krav (forts.)

II Struktur

Det forventes at refleksjonsteksten består av følgende avsnitt:

- a) Innledning
- b) Hoveddel, som inneholder selve refleksjonen om utvalgte problemtyper
- c) Avslutning
- d) Referanseliste

Avsnittene kan du inndele videre med mellomoverskrifter.

a) Innledning

I innledningen skisserer du hva du vil ta opp i hoveddelen. Innledningen består av en kort presentasjon av oppdraget og en kort presentasjon av teksten med f.eks. klargjøring av sjanger, hvor teksten opprinnelig er publisert, eventuelle spesielle stilistiske trekk ved teksten osv.

Du presenterer utfordringer ved teksten, f.eks. terminologi, eksplisitte og implisitte referanser til kulturelle fenomen osv.

Formelle krav (forts.)

b) Hoveddel

Det vil være en fordel om hoveddelen har en systematisk inndeling, f.eks. om terminologi, kulturelle utfordringer, forventet bakgrunnskunnskap hos mottaker, metaforer, syntaks mv. – gjerne med mellomoverskrifter. Bruk derfor ikke en fremgangsmåte som behandler avsnitt for avsnitt.

For hver problemtype presenterer du eventuelle andre oversettelsesmuligheter og argumenterer hvorfor du ikke valgte disse. Vis her at du kan argumentere profesjonelt og systematisk. Følgelig: ikke baser deg på «jeg synes» e.l.

Selve argumentasjonen skriver du som en fortløpende tekst, altså ikke i stikkordsform.

Merk at du skal kommentere spesielle trekk, ikke det som er opplagt.

c) Avslutning

Avslutningen inneholder en kort oppsummering av hva du kom frem til i hoveddelen. Du bør ikke ta opp nye momenter her, og det bør fremkomme tydelig at drøftelsene er avsluttet.

III Referanseliste

Referanselisten skal vise at valg av kilder (= oppslagsverk, ordbøker, nettsider etc.) er relevant og kvalitetssikret. Kildene setter du opp etter gjeldende standard (se f.eks. <http://sokogskriv.no/>). Referanselisten skal kun inneholde de kilder du har vist til under drøftelsen.

Innledning

Eksempel på oversettelsesoppdrag, høsten 2015:

Et oversettelsesvalg henger alltid sammen med vurderinger knyttet til det konkrete oversettelsesoppdraget (translation brief). Derfor følger her beskrivelsen av et tenkt oppdrag for oversettelse av nedenstående tekst, hentet fra nettstedet www.hf.uio.no/ikos/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2015/olsok.html. Teksten er et utdrag av første del av en lengre artikkel om Olsokfeiring skrevet av kulturhistoriker Ørnulf Hodne, publisert 27. juli 2015 . Teksten skal oversettes til språkene: engelsk, fransk, litauisk, nederlandsk, polsk, russisk, spansk, tyrkisk og tysk og skal legges ut på den flerspråklige nettsiden til European Pilgrim Association.

Refleksjonsteksten innledes med:

- presentasjon av oversettelsesoppdraget
 - hvor teksten er hentet fra, hvor den skal publiseres og dermed også noe om intendert mottaker.
- kort presentasjon av kildeteksten
 - hva teksten dreier seg om og særtrekk ved KT

Særtrekk ved teksten, for eksempel:

- Tema
- Presupposisjoner
- Ordvalg
 - allmennord/faguttrykk
 - metaforer
- Setningsstruktur
- Forholdet mellom forfatter og leser
 - Personlig/upersonlig stil
 - Symmetrisk/asymmetrisk kommunikasjon
- Sammenheng i teksten
 - Kohesjon: overordnet struktur, argumentasjon, gjentakelser, setningskobling, årsak/virkning

Teksttype:

- Informativ
- Appellativ
- Ekspressiv

Overordnet strategi

På bakgrunn av observasjoner og refleksjoner i innledningen, bestemmes strategi.

Instrumentell oversettelse:

mottaker-orientert oversettelse der valgene i oversettingsprosessen styres av måltekstens funksjon og leserne i måltekstkulturen

Dokumentarisk oversettelse:

avsender-orientert oversettelse som gjengir innholdet og strukturen i kildeteksten så nært opp til kildeteksten som mulig

En oversettelse kan ha innslag av begge strategier. Dette kan det redegjøres for i refleksjonsteksten.

Hoveddel

Hoveddelen bør

- struktureres systematisk med mellomoverskrifter, for eksempel
terminologi, kulturelle aspekter, presupposisjoner, metaforer, setningsstruktur, stil, sjangerkonvensjoner m.v.
- inneholde drøfting av løsninger med angivelse av alternative formuleringer
- angi hvilke informasjonskilder løsningen er basert på
- omfatte vurdering av den enkelte informasjonskilden/kildekritikk

Olsok har påvirket Norge i snart 1000 år

Olsok er minnedag for Olav den hellige, som ble drept i slaget på Stiklestad 29. juli 1030. Kort tid etterpå ble han kåret til helgen av den katolske kirke og bisatt over høyalteret i Klemenskirken i Trondheim. Siden da har helgenen påvirket land og kultur, fra stølsfest til storpolitikk. [...] Da dro «heimefolki» til seters for å danse og more seg med budeiene og spise rømmegrøt (olsokgraut) og dravle.

Eksempel:

Terminologi

støl

seter

dravle

Her kan man for eksempel diskutere oversettelser av *støl* og *seter*. Og er det forskjell mellom de to norske termene? Hvilke kilder har du brukt for å finne oversettelse? Hvilke alternativer er du kommet fram til, og hvordan kan du

begrunne valget av det ene alternativet? Vurderer du informasjonskilden som pålitelig?

Eksempel:

Kulturelle aspekter

Olav den hellige

Slaget på Stiklestad

Er det nødvendig med eksplisitering, dvs. utfyllende informasjon?

Presupposisjoner: hva har leseren i kildetekstkulturen kunnskaper om som det ikke kan forventes at mottakeren vet noe om?

Vesentlige utfordringer

Refleksjonsteksten skal redegjøre for utfordringer som er vesentlige for den aktuelle oversettelsen.

Det vil ikke være plass til å drøfte alle utfordringer – de mest vesentlige bør inkluderes.

Avslutning

Kortfattet oppsummering

Hva er den overordnede strategien?

Hva var de vesentligste utfordringene?

Annet?

Referanseliste

- Viser at kandidaten har kompetanse i informasjonssøk og kan finne fram til relevante og pålitelige kilder
- Fordel å inkludere andre kilder enn ordbøker
- Bare referanser som er benyttet i refleksjonsteksten, skal stå i referanselisten
- Generelle google-søk er ikke tilstrekkelige referanser

Generelle mangler ved refleksjonsteksten

- Manglende evne til å identifisere og drøfte vesentlige utfordringer
- Drøftelse uten kategorisering av utfordringer (terminologi, metaforer osv.)
- Synsing
- Liten grad av refleksjon på bakgrunn av strategi, oversettelsesoppdrag og mottaker
- Språklige svakheter: skrivereregler, staving, sviktende revisjon mv.
- Formelle krav til kommentaren ikke oppfylt (antall ord, språk, oppbygging)

Noen avsluttende råd

- Vis at du kan argumentere profesjonelt og systematisk
- Gi beskrivelse og begrunnelse av valg som gjelder utfordringer ved den aktuelle teksten, ikke generelle kommentarer (som at norske rettskrivningsregler er fulgt)
- Bruk metaspråk og henvis til oversettingsteori **bare** hvis du har tilstrekkelig kompetanse innenfor disse feltene
- Uttrykk deg presist og forståelig
- Vis at du kan følge rettskrivningsreglene i målspråket

Lykke til!

SISSEL RIKE
STATSAUTORISERT TRANSLATØR